ਬਰੁਣ ਚੰਦਰ ਠਾਕੁਰ
ਬਨਾਮ
ਮਾਸਟਰ ਭੋਲੂ & ਅਨੁ.
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 950 ਦਾ 2022)
ਜੁਲਾਈ 13, 2022

[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬਾਲ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 – ਧਾਰਾ 15 – ਧਾਰਾ 15(1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ – ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਯ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ 'ਮੇਂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ – ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਮੇਂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਿਵਾਰਯ ਰੰਗ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗੀ ਨਹੀਂ – ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਧਾਰਾ 15(1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਵਿੱਚ 'ਮੇਂ' ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤਦ ਤਕ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਤਕ ਬੋਰਡ ਖੁਦ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਬਾਲ ਮਨੋਰੋਗ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਵਾਲਾ ਅਭਿਆਸੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੋਵੇ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ, ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਬਾਲ ਮਨੋਰੋਗ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਵਾਲਾ ਅਭਿਆਸੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦਾ ਚੋਣ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ.

ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬਾਲ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 – ਧਾਰਾ 15 – ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ – ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ “ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ” – ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਰਥਾਤ “ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ” ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਨਤੀਜੇ ਭੌਤਿਕ / ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਕਿਸ਼ੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਰਧਾਰਕ ਹੈ – ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ 16 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣਾ – ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ‘ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ’ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਕਾਰਜ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਜਿਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਡੋਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਬਾਰੀਕੀ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 – ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) – ਮਹੱਤਵ – ਫੈਸਲਾ: ਹਰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਲਈ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ – ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ – ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਂ ਪੂਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 – ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਮਾਡਲ ਨਿਯਮ, 2016 – ਪੂਛਗਿੱਛ, ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦੀ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਐਕਟ, 2015 ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮਾਂ

ਸੀਮਾ – ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਰਕ – ਫੈਸਲਾ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰਕ ਹੈ – ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉੱਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ – ਰ.10(5) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੰਬਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ – ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਧਾਈ ਗਈ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਛਗਿੱਛ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੂਛਗਿੱਛ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ 2015 – ਧਾਰਾ.15 – ਧਾਰਾ.15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਾਹਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਹਨ – ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫ਼ਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਕਮਿਸ਼ਨ ਫ਼ਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਧਾਰਾ.15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਸਕਣ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਥਾਈ ਅਸਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨਤੀਜੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਜੁਵੈਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 46]

2. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਰਾਇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 49]

3. ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਰਕਸ਼ਕ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਕਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99(2) ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 99 ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 52][641-D-F]

4. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੁਵੈਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ

13.12.2017 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ 20.12.2017 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 08.11.2017 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ 07.02.2018 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੋਰਡ ਨੂੰ, ਬਲਕਿ ਉਚਿਤ ਹੁੰਦਾ, ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 61]

5. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸੁਝਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜੇ ਬੱਚੇ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ "ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ"। ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਰਥਾਤ "ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ" ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ, ਬੱਚੇ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜੇ ਵੀ। [ਪੈਰਾ 67 ਅਤੇ 68][646-ਐਫ-ਐਚ; 647-ਏ-ਬੀ]

6.1. ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 19 ਅਧੀਨ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18(3) ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਆਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਆਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਵਜੋਂ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਵੀ, ਧਾਰਾ 102 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਦਿਆਂ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਖੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 81]

6.2. ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 82]

6.3. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ 15 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 11.5 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸੁਵਿਧਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 83][657-H; 658-A]

6.4. ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਈ.ਕਿਊ. ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਬੱਚੇ, ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੂੰ 35 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕੇਵਲ 30 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਐਕਟ, 2015 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬੁੱਧੀ, ਪਰਿਪੱਕਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਕਿਵੇਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ (ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਨ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ) ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਮੀ ਉੱਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 84]

6.5. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅੱਜ, 3½ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨਤਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ/ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ, 2015 ਜਾਂ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਕੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ, ਲਈ ਗਈ ਇਕੋ ਸਹਾਇਤਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਆਈ.ਕਿਊ. ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ। [ਪੈਰਾ 85]

6.6 ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਮੁਢਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਐਕਟ, 2015 ਦਾ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਢਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 2015। [ਪੈਰਾ 87][659-C-D]

ਬਚਨ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ (2008) 12 SCC 372 : [2008] 2 SCR 424 ਅਤੇ ਧਾਮਪੁਰ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿੱਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (2007) 8 SCC 338 : [2007] 10 SCR 245 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਕਿਸ਼ਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ. ਸਿਵਲ ਮਿਸਕ. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 5044 ਦਾ 2020; ਮੁਕੱਰਬ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210 : [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 557; ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਡਿਫੈਂਸ ਅਕਾਉਂਟਸ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਬਾਲਾਚੰਦਰਨ ਨਾਇਰ (2005) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 128 : [2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 431; ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 460; ਰਾਜੇਂਦਰ ਰਾਜੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਜਗਤ ਨਾਰਾਇਣ ਥਾਪਕ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234; ਜਬਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼

(2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 757 : [2010] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 353; ਚੰਦਾਵਰਕਰ ਸੀਤਾ ਰਤਨ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਆਸ਼ਾਲਤਾ ਐਸ. ਗੁਰਾਮ (1986) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 447 : [1986] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 866; ਮਦਨਲਾਲ ਫਕੀਰਚੰਦ ਦੁਧੇਜਾ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਚੰਗਦੇਓ ਸੁਗਰ ਮਿਲਜ਼ 1962 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1543 : [1962] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 973; ਚਿੰਨਾਮਾਰ ਕਥਿਆਮ ਬਨਾਮ ਅੱਯਾਵੂ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1982 ਐਸ.ਸੀ. 137 : [1982] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 146; ਜਯੋਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਏ @ ਜਯੋਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਬਿਹਾਰ (2008) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 223 : [2008] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 818; ਬਾਲਕਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਉਤਰਾਖੰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 668 : [2017] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 367; ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ [2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 478; ਜੀ. ਸੁੰਦਰਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 620 : [2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 631; ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ: ਕ੍ਰਿ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 34 ਦਾ 2020 : [2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 478; ਬੱਚਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਗੋਰਖਪੁਰ (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372 : [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 424; ਅੰਕੁਸ਼ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਗਾਇਕਵਾਡ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (2013) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 770 : [2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 863; ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਟ੍ਰਾਵੰਕੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ (1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82 : [1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 338; ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੇਖੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1981) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 449 : [1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 111; ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਝਾਰਖੰਡ (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551;[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1019; ਸਲਿਲ ਬਾਲੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2013) 7ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705 : [2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1020; ਪ੍ਰਾਂਤ ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਕੁਸਲਦਾਸ ਐਸ. ਅਡਵਾਨੀ [1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621; ਸੂਬਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਵਕਫ ਬੋਰਡ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 159; ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਅਤੇ ਰਿਮੇਂਬਰੈਂਸਰ ਆਫ ਲੀਗਲ ਅਫੇਅਰਸ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਸਤੇਨ ਭੌਮਿਕ (1981) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 109 : [1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 661; ਨਿਤਯ ਧਰਮਾਨੰਦ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੀਲਮ ਰੈੱਡੀ (2018) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 93 : [2017] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 118; ਇਨ ਰੇ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਰਿਗਾਰਡਿੰਗ ਇਨਾਡੀਕੁਏਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਡਿਫਿਸੀਐਂਸੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598 : [2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1087; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਆਈ.ਐਨ.ਡੀ-ਸਵਿਫਟ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 635 : [2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1087; ਮਹਾਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਹਰਿਆਣਾ (2001) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 148 : [2001] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 37; ਓਪਟੋ ਸਰਕਿਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ (2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 707; ਅਲੋਕ ਨਾਥ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਬੰਗਾਲ (2007) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 230 : [2006] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662; ਸ਼ਰਤ ਬਾਬੂ ਦਿਗੁਮਾਰਤੀ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 18 : [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1015; ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ (1985) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 103 : [1985] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 491; ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਗਿਰਧਾਰੀਲਾਲ ਸਪਰੂ (1981) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 758; ਰਾਮਗੋਪਾਲ ਗਣਪਤਰਾਇ ਰੂਇਆ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਬੰਬਈ [1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 618; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵੇਨੀ (1997) 4ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 241 : [1997] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 511; ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੁਬਰਤਾ ਰਾਯ ਸਹਾਰਾ (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 257; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾ ਯੂ.ਪੀ. 1994 ਸੁਪਲ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 145; ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਰਬਾਇਡ ਕਾ 4 SCC 584 : [1991] 1 Suppl. SCR 251; ਐਮ ਸਿੱਦੀਕ (ਮ੍ਰਿਤ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ (ਰਾਮ ਜਨਮਭੂਮੀ ਮੰਦਿਰ ਕੇਸ) ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਦਾਸ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2020) 1 SCC 1 : [2019] 18 SCR 1 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੈਂਟ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ (383, ਯੂ.ਐਸ, 541, 1966); ਨਾਜ਼ਿਰ ਅਹਮਦ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਐਮਪਰਰ 1936 ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 372; ਦ ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਸਾਵ ਮਿਨ 1938 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਰੰਗ 68; ਐਮਪਰਰ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਜੀ. ਚੈਟਰਜੀ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 1946 ਆਲ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਹਵਾਲਾ

[2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 557 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 431 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 469 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 234 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਈ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2010] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 353 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1986] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 866 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1962] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 973 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਐਚ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1982] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 146 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਆਈ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2008] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 818 ਪੈਰਾ 42 (ਐਕਸ) (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2017] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 367 ਪੈਰਾ 43 (ਚੌਦਵੀਂ) (ਏ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 478 ਪੈਰਾ 43 (ਚੌਦਵੀਂ) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 631 ਪੈਰਾ 43 (ਚੌਦਵੀਂ) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2020] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 478 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਏ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 424 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2013] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 863 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 338 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 111 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਈ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1019 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2013] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1020 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 621 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਐਚ) [1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 661 ਪੈਰਾ 44 (ਅਠਾਰਵੀਂ) (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2017] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 118 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਕ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1087 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਲ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2011] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1087 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਮ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2001] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 37 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਪ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(2021) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 707 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਕ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2006] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਰ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1015 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਸ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1985] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 491 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਟ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(1981) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 758 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਉ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1958] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 618 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਵੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1997] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 511 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਐਕਸ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 257 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਵਾਈ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1994 ਸੁਪਲ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 145 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਜ਼ੈਡ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1991] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 251 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਏਏ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2019] 18 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 44 (ਅੱਠਾਰਾਂ) (ਬੀਬੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 424 ਪੈਰਾ 77 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

[2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 245 ਪੈਰਾ 78 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 950 ਦਾ 2022।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 11.10.2018 ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 2366 ਦਾ 2018 ਦਾ ਹਵਾਲਾ।

ਨਾਲ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 951 ਦਾ 2022।

ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੇ. ਟੇਕਰੀਵਾਲ, ਡਾ. ਮਮਤਾ ਟੇਕਰੀਵਾਲ, ਵੇਂਕਟੇਸਵਰਾ ਰਾਓ ਅਨੁਮੋਲੁ, ਮਿਸ ਸੁਪ੍ਰਿਯਾ ਜੂਨੇਜਾ, ਆਦਿਤਿਆ ਸਿੰਗਲਾ, ਮਿਸ ਸ਼ੁਭਾਂਗਿਨੀ ਜੈਨ, ਪੰਕਜ ਸਿੰਘਲ, ਮਿਸ ਚੇਸ਼ਟਾ ਜੇਟਲੀ, ਮਿਸ ਏ. ਸਾਹਿਤਿਆ ਵੀਨਾ, ਯਸ਼ ਗਿਰੀ, ਸਚਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਰੁਖਮਿਨੀ ਬੋਬਡੇ, ਮਿਸ ਸਵਾਤੀ ਘਿਲਡਿਯਾਲ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸੁਗੋਸ਼ ਸੁਬਰਮਣਯਮ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਵਿਲੰਬ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬਾਲ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਬਚਾਅ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ 'ਭੋਲੂ' ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲਈ 'ਪ੍ਰਿੰਸ' ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਇਹ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ 11.10.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 2366 ਦੀ 2018 ਵਿੱਚ ਭੋਲੂ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; 20.12.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ 21.05.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ/ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। 11.10.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"...ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੰਪਗਨਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 20.12.2017 ਅਤੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 21.05.2018 ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀਮਤਾ, ਪਰਿਪੱਕਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਜ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਉਲਲੇਖਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

1SUPERSCRIPT ਐਕਟ, 2015।

2 'ਬੋਰਡ' ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ

5। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) 08.09.2017 ਨੂੰ ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਰਭਾਗਪੂਰਣ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਪ੍ਰਿੰਸ) ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 08.30 ਵਜੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਟੋਇਲਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਲਾ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਘੋਸਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ, ਸਕੂਲ ਵਾਹਨ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(ii) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ3SUPERSCRIPT ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਉਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇੱਕ ਗਿਆਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਭੋਲੂ) ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 07.11.2017 ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ (ਦੇਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-1)4SUPERSCRIPT।

(iii) ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 03.04.2001 ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 08.09.2017 ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ 05 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 05 ਦਿਨ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

6. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 08.11.2017 ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 27.11.2017 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

7. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ।

8. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ 20.12.2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ, ਕਾਗਜ਼ਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

9. 20.12.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਅਧੀਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 21.05.2018 ਨਾਲ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

10. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 11.10.2018 ਨਾਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 11.10.2018 ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਛੇ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਬਰੁਣ ਚੰਦਰ ਠਾਕੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿ.) ਨੰਬਰ 10123 ਆਫ 2018 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 25451 ਆਫ 2019) ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਹਿਲੀ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ, 19.11.2018 ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਕੋ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ/ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ 3 ½ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਨਵਰੀ, 2022 ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ, ਉਹ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਮਾਮਲੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਦੇ ਤਰਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣੇ ਗਏ।

12. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੌਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.-ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਟੇਕਰੀਵਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

13. ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਕਲਪਨਾਤਮਕ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਇਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 20006 ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਸ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਅਧੀਨ, 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ, 16 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜੁਵੈਨਾਇਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜੋ ਘਾਤਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ। ਪਰੰਤੂ, 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ, ਜੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਕਤ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਐਕਟ, 2015 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

14. ਐਕਟ, 2000 ਅਤੇ ਐਕਟ, 2015 ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:

"ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ

ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਿਕਾਸ, ਇਲਾਜ, ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੜ-ਸ਼ਾਮਲੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚਾ-ਅਨੁਕੂਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ

ਅਤੇ ਇਥੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਬਹਾਲੀ ਲਈ

ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ..."

ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ

15. ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 1 ਅਤੇ 2 (ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਧਾਰਾ 2(9) 'ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਹਿੱਤ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਧਾਰਾ 2(12) ਇੱਕ 'ਬੱਚਾ' ਨੂੰ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਧਾਰਾ 2(13) 'ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ; 'ਬੱਚਾ ਅਨੁਕੂਲ' ਧਾਰਾ 2(15) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ; 'ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(20) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; 'ਘਾਤਕ ਅਪਰਾਧਾਂ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(33) ਅਧੀਨ ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਹੈ।

16. ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਆਮ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਤੋਂ (xvi) ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ; ਧਾਰਾ (i) ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੇ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ: ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਧਾਰਾ (iii) ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ: ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ;

ਧਾਰਾ (iv) ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਤ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ: ਬੱਚੇ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ; ਧਾਰਾ (ix) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ: ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਾ-ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਧਾਰਾ (xvi) ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ: ਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਪੱਖਪਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

17. ਅਧਿਆਇ III ਜੋ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਹੈ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ, ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (4), (5), (6) ਅਤੇ (7) ਹੋਰ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਚੋਣ, ਅਯੋਗਤਾ, ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 5 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਾ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਮੰਨਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ। ਧਾਰਾ 6 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਤੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 7 ਬੋਰਡ ਦੇ ਬੈਠਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੋਰਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8 ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 9 ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਰਾਇ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਬੱਚਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿ

18. ਅਧਿਆਇ IV ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਤੋਂ 26 ਤੱਕ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਤੇ 11 ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ, ਸੰਭਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਅਤੇ 18 ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਐਕਟ 2015 ਅਧੀਨ।

19. ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਵੇ, ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ। ਜੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਆਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬੋਰਡ ਖੁਦ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਆਜ਼ਮਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973।

20. ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਧੀਸ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਨਿਆਂਕਾਧੀਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬਿਤਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਕ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ, 'ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੀ.

21. ਧਾਰਾ 17 ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਬੱਚਾ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

22. ਧਾਰਾ 18 ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਜੀ) ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਪ੍ਰੋਸ਼ਿਕਸ਼ਣ, ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ, ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਾਧੂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੋਰਡ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ।

23. ਧਾਰਾ 19 ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਨੁਸਾਰ Cr.P.C. ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇਖਭਾਲ ਯੋਜਨਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ, ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ, ਕਾਊਂਸਲਿੰਗ, ਵਿਵਹਾਰ ਸੋਧਨ ਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ, ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਕਾਈ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਪੀਰੀਅਡਿਕ ਫਾਲੋ ਅੱਪ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

24. ਧਾਰਾ 20(1) ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ।

25. ਧਾਰਾ 21 ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ।

26. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧਿਆਇ VIII ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

27. ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਰੋਕ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

28. ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰੰਤੂ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੇ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 19(1)(i) ਅਧੀਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 24 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

29. ਧਾਰਾ 25 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਸੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

30. ਧਾਰਾ 26 ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਭੱਜੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਇ IV ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

31. ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਮਾਡਲ ਨਿਯਮ, 20168 ਅਧੀਨ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਨਿਯਮ 10(ਏ) ਹੈ ਜੋ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੱਚਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਕਾਈ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਬ ਤਕ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਮਾਸੂਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਨਿਯਮ (4) ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਪਰਿਣਾਮੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ।

32. ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 14, 15, 18 ਅਤੇ 19 ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10A ਹਨ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“ਸੈਕਸ਼ਨ 4: ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ

(1) ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦਾ ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਇਸਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਜਿਸ ਕੋਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ,

1973 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ।

(3) ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਤਬ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ,

(4) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ — (i) ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ; (ii) ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਮਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ; (iii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਕ੍ਰਮ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (iv) ਕਦੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਅਨੈਤਿਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(5) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਪੁਨਰਵਾਸ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ।

(6) ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਵੇਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ —

(i) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ii) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(iii) ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਚੌਥਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(iv) ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ।

xxx xxx xxx

ਧਾਰਾ 14. ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ।

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 17 ਅਤੇ 18 ਅਧੀਨ ਉਸ ਬੱਚੇ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਉਹ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਅਧਿਕਤਮ ਦੋ ਹੋਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਅਵਧੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਧੂ ਅਵਧੀ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਵਜਾਹਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

(3) ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਾਧੂ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਲਿਖਤੀ ਵਜਾਹਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਬੀ) ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬਾਲ-ਮਿੱਤਰ ਮਾਹੌਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ;

(ਸੀ) ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(d) ਛੋਟੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਬ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ;

(e) ਗੰਭੀਰ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਮਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਅਧੀਨ;

(f) ਘਾਤਕ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ -

(i) ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (e) ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ii) ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਬ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 15. ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਘਾਤਕ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ।

(1) ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ, ਬੋਰਡ ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੁਰਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ— ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਮਿਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਸਮਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਧਾਰਾ 101 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ:

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

xxx xxx xxx

ਧਾਰਾ 18: ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਬੱਚੇ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ।

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜੁਰਮ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਜਾਂ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜ, ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਬੋਰਡ ਜੇਕਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ,—

(a) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ, ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਸ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ;

(b) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ;

(c) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ, ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ;

(d) ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(e) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਪੇ, ਸੰਭਾਲਕ ਜਾਂ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਾਪੇ, ਸੰਭਾਲਕ ਜਾਂ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ, ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਤੇ ਬੰਧਪੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ;

(f) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(g) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾਸ ਘਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ, ਪਰਾਮਰਸ਼, ਵਿਵਹਾਰ ਸੋਧਨ ਥੈਰੇਪੀ, ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦੌਰਾਨ ਖਾਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਚਾਲ ਚਲਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਖਾਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (a) ਤੋਂ (g) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ—

(i) ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ; ਜਾਂ

(ii) ਕਿਸੇ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ; ਜਾਂ

(iii) ਕਿਸੇ ਥੈਰੇਪਿਊਟਿਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ; ਜਾਂ

(iv) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜਾਣ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਜਾਣ ਜਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(v) ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ।

(3) ਜਿਥੇ ਬੋਰਡ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ।

ਧਾਰਾ 19:ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ।

(1) ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ—

(i) ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚਿਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਲੋੜਾਂ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਮਿੱਤਰ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ;

(ii) ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵਜੋਂ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇਖਭਾਲ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਕਾਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ।

(3) ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਕਲਪਿਕ ਥੈਰੇਪੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰੀ, ਵਿਹਾਰ ਸੋਧ ਥੈਰੇਪੀ, ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰਹਿਣ

ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(4) ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਕਾਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਅਨੁਸਰਣ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਰਣ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

xxx xxx xxx

ਨਿਯਮ 10A. ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ -

(1) ਬੋਰਡ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਬੱਚਾ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ।

(2) ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬੋਰਡ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਸੂਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

(4) ਜਦੋਂ ਬੋਰਡ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੁਰੰਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

33. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 2015 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 15 ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

34. ਬੋਰਡ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਬਾਤਚੀਤ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ 22.11.2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ।

35. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ, ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ; ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਕਾਪੀ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ

ਨਿਯਮ 10(5) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.12.2017 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਨੇ ਧਾਰਾ 74 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ, ਇਸਨੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੀ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ 30 ਮਿੰਟ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੋਰਡ ਨੇ 20.12.2017 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

36. ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਰਕ ਉਠਾਏ:

(i) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

(ii) ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(iii) ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬੋਰਡ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ।

(iv) ਪਰਯਾਪਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਵਾਬੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

(v) ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(vi) ਮਾਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

(vii) ਮਾਹਰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਰਣਾਯਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(viii) ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਪੜੋਸੀਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ।

(ix) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਥਿਊਰੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਕ ਸੰਭਵ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

37. ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਚਾਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਯੋਗਤਾ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 18(3) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 20.12.2017 ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“13. ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 08.09.2017 ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਭੋਲੂ ਨੇ ਪੀ.ਐਸ. ਭੋਂਡਸੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਇਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਕੂਲ, ਭੋਂਡਸੀ ਦੇ ਪਰਿਸਰ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਕਥਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦਿਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ

ਉਲਲੇਖਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ, ਬੋਰਡ ਨੇ 22.11.2017 ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਵਿਧ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ। ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਭੋਲੂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਬੋਰਡ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ, ਉਸਨੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਹਰਕਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ।

***

16. ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਹੈ, ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਹੈ ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਆਨੋ ਵਿੱਚ, ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਉਗਰਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਚਿੱਲਾਇਆ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਾਂਗਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵੀ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਮਿਜਾਜ ਵਾਲਾ, ਬੇਚੈਨ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਦਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਦੀਪਸ਼ਿਖਾ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗਿਰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਖੂਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਨਾਬਾਲਗ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

17. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਬੋਰਡ ਕਿਸੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੋਰਡ ਇਸ ਰਾਏ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੈਰੋ ਕਲੀਨਿਕਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ, ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ., ਰੋਹਤਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ 'ਤੇ ਦੋ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ। ਦੋਵੇਂ ਟੈਸਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਆਈ.ਕਿਊ. 95 ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਔਸਤ ਬੌਦ੍ਧਿਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਆਈ.ਕਿਊ.-95 ਔਸਤ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਆਈ.ਕਿਊ. ਪੱਧਰ ਔਸਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਭੋਲੂ ਕੋਲ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਆਪਤ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵੀ ਪਰਿਆਪਤ ਯੋਗਤਾ ਸੀ।

19. ਭੋਲੂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਬਣਾਵਟ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਅਤੇ 11ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਆਈ.ਕਿਊ. ਪੱਧਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਨਾਬਾਲਗ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸੀਬੀਆਈ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੀਹਤ ਕੀਤੀ, ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸੀਬੀਆਈ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਤਲ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਬੱਚਾ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ। ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਿਪੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਭੋਲੂ ਕੋਲ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਘਟਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪਰਿਆਪਤ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਸੀ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਾਬਾਲਗ ਭੋਲੂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 18(3) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲੜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਲੜ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲੜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕ□ੇਤਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਾਬਾਲਗ ਭੋਲੂ ਸਿੰਘ... ਰਾਘਵ ਨੂੰ ਵੀ 22.12.2017 ਨੂੰ ਲੜ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਾਈਲ ਸਮੁੱਚੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਲੜ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)"

38. ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਮਿਤੀ 21.05.2018 ਹੇਠ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"17.....ਇਸ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ.' ਦਾ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਮਾਹਰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਘਟਨਾ ਦੀ ਲੜੀ ਸਭ ਕੁਝ 'ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ.' ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਪ੍ਰਿੰਸ' ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ।

18. ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸੂਝ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ 'ਤੇ ਛੱਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15(1) ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ 16-18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਬਾਰੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਨਿਯਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

19. ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(x) ਅਤੇ 99 ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਚਾਵ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਈ ਲੰਬੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਦੇ ਖੰਡ (I) ਅਨੁਸਾਰ, ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਖੰਡ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਦਾ ਖੰਡ (II) ਇਹ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ, ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਚਾਵ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਖੰਡ (II) ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(x) ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਖਿਲਾਫ ਭੇਦਭਾਵ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿੰਗ, ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ, ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਬੱਚਾ/'ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ.' ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ/'ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ.' ਨਾਲ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਗੁਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ, ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਪੀੜਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਅਤੇ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਧੀਨ ਖੰਡ (II) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 99, ਇਸ ਲਈ ਖੰਡ (I) ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 99 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/'ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ.' ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ, ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਿਯਮੀਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਾਮੀ, ਵਿਕ□ਤੀ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਫਾਈਲ ਨਾਲ ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ “ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭੋਲੂ” ਅਤੇ ਇਹ 04.07.2018 ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

39. ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ 21.05.2018 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਨੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਕੋਲ

ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਬੁੱਧੀ, ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

40. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਗੱਲ ਭਾਰੀ ਪਈ ਸੀ:

(i) ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਖੇਡੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(ii) ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ;

(iii) ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਸਨ;

(iv) ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬੋਰਡ;

(v) ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਦੋ ਟੈਸਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ;

(vi) ਕਿ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਹ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ

(vii) ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਤਰਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ।

41. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"...ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ 20.12.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 17 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਇ/ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇ। ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਲੀਨਿਕਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੁਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਗਲਤ ਟੈਸਟਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਰੰਗੀਨ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਮੈਟਰਿਕਸ (ਸੀਪੀਐਮ) ਅਤੇ ਮਾਲਿਨ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਪੈਮਾਨਾ (ਐਮਆਈਐਸਆਈਸੀ) ਜੋ ਕਿ 5-11½ ਅਤੇ 5-15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੈ, ਨੂੰ 16½ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਲੇ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ/ਮਾਪਿਆਂ/ਸੰਰੱਖਿਅਕ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਬਹਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। 30 ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ 35 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝਣਾ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, 30 ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ,

ਕਲੀਨਿਕਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ (i) ਰੰਗੀਨ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਮੈਟਰਿਕਸ (ਸੀਪੀਐਮ) ਅਤੇ (ii) ਮਾਲਿਨ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਪੈਮਾਨਾ (ਐਮਆਈਐਸਆਈਸੀ)। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ) ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਉਹ ਟੈਸਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਕਲੀਨਿਕਲ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਉੱਤੇ ਲਿਖੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਕਿ ਰਾਧੇ ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ੁਦੀਨ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਿਨ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਟੈਸਟ 5 ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 16.75 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਟੈਸਟ ਉਸ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਨਤੀਜੇ ਆਏ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮਾਹਰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਖੌਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਾਰਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਖਾਸ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਾ ਆਈਕਿਊ ਟੈਸਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਅਤੇ 9 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ. 16.75 ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ 95 ਦਾ ਆਈਕਿਊ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ 15.67 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੋ, ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ/ਜੈਵਿਕ ਉਮਰ x ਹੈ 100. ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਮਾਹਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹਨ, ਦਾ IQ 95, ਇਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰੇਗਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮਰ...

xxxx

ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ/ਸਰਪ੍ਰਸਤ/ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਦਿ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(5) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3(iii) ਅਤੇ (xvi) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 8(3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪਰੰਤੂ, ਜਵਾਬੀ-ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਵਾਬੀ-ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8(3) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਸੰਰਕਸ਼ਕ ਦੀ ਹਰ ਕਦਮ ਉੱਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ। ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਗੋਪਨੀਯ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਿਤ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਆਧਾਰ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਜਵਾਬੀ-ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕ□ਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜਗੰਨਾਥ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮਾਯਣ ਸਿੰਘ 2002(2) ਆਰ.ਸੀ.ਆਰ. (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) 813 ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਿੰਗਰਾ 2015(8) ਆਰ.ਸੀ.ਆਰ. (ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ) 453 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ 20.12.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ 21.05.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਪਰਿਪੱਕਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੱਚਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ:

42. ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਟੇਕਰੀਵਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) 'ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਤ' ਜਾਂ 'ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ' ਆਦਿ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ।

(ii) 16-18 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਕਵਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iii) ਜਵਾਬਦੇਹ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਅਜਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(iv) ਕਾਨੂੰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ 'ਸ਼ਾਇਦ' ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਸ਼ਾਇਦ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਸ਼ਾਇਦ' ਵਜੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1)(2) ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਾਇਦ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(v) ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਹਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ

ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(vi) ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ। ਅੱਗੇ, ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(vii) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਧਿਕਾਰ ਕ੍ੇਤਰ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕੇ।

(viii) ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

(ix) ਕੇਸ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੜ ਭੇਜਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਹੁਣ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(x) ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਟੇਕਰੀਵਾਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(a) ਕਿਸ਼ਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ. (ਸਿਵਲ ਮਿਸਕ. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 504 ਦੇ 2020)ਪੈਰਾ 28(97) ਅਤੇ 35 (vii),

(b) ਮੁਕੱਰਬ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ., (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210 (ਪੈਰਾ 27),

(c) ਕੰਟਰੋਲਰ ਆਫ ਡਿਫੈਂਸ ਅਕਾਉਂਟਸ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਬਾਲਾਚੰਦਰਨ ਨਾਇਰ (2005) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 128,

(d) ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 469 (ਪੈਰਾਸ 12 ਅਤੇ 13),

(e) ਰਾਜੇਂਦਰ ਰਾਜੋਰੀਆ ਬਨਾਮ ਜਗਤ ਨਾਰਾਇਣ ਥਾਪਕ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234,

(f) ਜਬਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 757,

(g) ਚੰਦਾਵਰਕਰ ਸੀਤਾ ਰਤਨ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਆਸ਼ਲਤਾ ਐਸ ਗੁਰਾਮ (1986) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 447,

(h) ਮਦਨਲਾਲ ਫਕੀਰਚੰਦ ਦੁਧੇਯਾ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਚੰਗਦੇਓ ਸੁਗਰ ਮਿਲਜ਼, 1962 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1543,

(i) ਚਿੰਨਾਮਾਰ ਕਾਥੀਅਮ ਬਨਾਮ ਅਯਾਵੂ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1982 ਐਸ.ਸੀ. 137,

(i) ਜੋਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਏ @ ਜੋਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਿਹਾਰ, (2008) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 223 ਅਤੇ

(k) ਕੈਂਟ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ (383, ਯੂ.ਐਸ, 541, 1966)।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ:

43. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

(i) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ, ਜਿਥੇ ਐਕਟ, 2000 ਅਧੀਨ ਸਿਸਟਮਾਂ ਨੂੰ 16-18 ਸਾਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਬਾਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ii) ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ, ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(iii) ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

(iv) ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 103 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸਮਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟ੍ਰਾਇਲਾਂ ਲਈ ਬੋਰਡ ਜਾਂਚਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(v) ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਅਤੇ 10A 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਯਮ 10A ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ।

(vi) ਨਿਯਮ 10(5) ਜੋ ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹੀ ਕਾਪੀਆਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ/ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(vii) ਕਾਨੂੰਨ, 2015 ਅਧੀਨ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਨੂੰਨ, 2015 ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਤਮ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਕੀਲ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਨੂੰ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰਥੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

(viii) ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾਮਜ਼ੂਰ ਹੈ।

(ix) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਹਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਗਲਤ ਸੀ।

(x) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(xi) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਬੋਲੂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ, 2015 ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਉਚਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

(xii) ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸਵੈਚਾਨਾ ਤੌਰ ਤੇ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਕਅੱਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ ਗ੍ਰਹਿ (ਆਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਮ) ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(xiii) ਚੂੰਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਇਸ ਲਈ ਬੋਰਡ ਨੇ ਬੋਲੂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਕੁਟੀਰ (ਨਿਰੀਖਣ ਗ੍ਰਹਿ) ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(xiv) ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(a) ਬਲਕਾਰਰਾਮ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ & ਹੋਰ (2017) 7SCC 668,

(b) ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਰਾਜ & ਇੱਕ ਹੋਰ, ਕ੍ਰਿ. ਅਪੀਲ ਨੰ. 34 ਦੀ 2020,

(c) ਜੀ. ਸੁੰਦਰਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਹੋਰ (2013) 6 SCC 620.

ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭੋਲੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ:

44. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਐਕਟ, 2015 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸੋਧ 16 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(33) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ।

(ii) ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(iii) ਐਕਟ, 2015 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਸੀਡਬਲਿਊਪੀਓ) ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਵੇ। ਪਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈਓ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੀਡਬਲਿਊਪੀਓ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 107 ਹੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁਲਿਸ ਇਕਾਈ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ "ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ" ਅਤੇ "ਉਚਿਤ ਰੁਝਾਨ, ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਅਤੇ ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ" ਨਾਲ ਹੋਵੇ।

(iv) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਲੈਕਅੱਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ. ਇਹੀ ਨਿਯਮ 8(3)(v) ਅਤੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(i) ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਏ (3) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮ।

(v) ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 8(3)(a) ਅਤੇ 8(3)(b), ਧਾਰਾ 14(5)(c) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਵਲ 30 ਮਿੰਟ ਦੇਣਾ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ।

(vi) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਉੱਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਅਤੇ 7 ਮਹੀਨੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ 11 ਸਾਲਾਂ (ਸੀਪੀਐਮ) ਅਤੇ 15 ਸਾਲਾਂ (ਮੈਲਿੰਸ) ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਨ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ, ਡਾ. ਕੈਰੋ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦਾਤਮਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸਦਾ ਆਈਕਿਊ 95 ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ "ਜੇ ਹੋਰ ਮੂਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(vii) ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14(5)(c) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(viii) ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਦੇ ਬੱਚੇ) ਬਿੱਲ, 2014 ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੂਲਾਂਕਣ ਇੱਕ-ਪਾਸੇਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ।

(ix) ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸੀਬੀਆਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਕਲਪਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ,... ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਵੱਲ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਵੱਲ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਵ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।

(x) “ਚਾਲਾਕ” ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 3(i) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੇ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, 2015 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 10A(3) ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(viii) ਜੋ ਮੰਡੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(xi) ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ।

(xii) 20.12.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ 'ਚ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ “ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ 'ਚ ਬੱਚਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਵੈਚਛਿਕ ਸੀ ਜਾਂ ਦਬਾਅ ਹੇਠ।”

(xiii) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਨਾ ਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕੇ।

(xiv) ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 101(2) 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ “ਮੇਅ” ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ “ਸ਼ੈਲ” ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(xv) ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੈਰੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਕੈਰੋ ਨੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਿਆ।

(xvi) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ 'ਚ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, ਨਤੀਜਤਨ ਇਹ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(xvii) ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਿਰੀਖਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ 4.5 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦਾ ਆਕਲਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 15 ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ।

(xviii) ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਲੁਥਰਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ: -

(a) ਸ਼ਿਲਪਾ ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. & ਇੱਕ ਹੋਰ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 34 ਦਾ 2020 (ਪੈਰਾ 1, 30, 31 ਅਤੇ 34),

(b) ਬਚਾਹਨ ਦੇਵੀ & ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ, (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372),

(c) ਅੰਕੁਸ਼ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਗਾਇਕਵਾੜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, (2013) 6ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 770 (ਪੈਰਾ 52 ਅਤੇ 53),

(d) ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ, (1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82 (ਪੈਰਾ 19 ਤੋਂ 23)

(e) ਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੇਖੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1981) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 449 (ਪੈਰਾ 63)

(f) ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551 (ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ 10),

(g) ਸਲਿਲ ਬਾਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਇੱਕ ਹੋਰ, (2013) 7ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 705 (ਪੈਰਾ 43 ਅਤੇ 63),

(h) ਪ੍ਰਾਂਤ ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਕੁਸਲਦਾਸ ਐਸ. ਅਡਵਾਨੀ, 1950 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621 (ਪੈਰਾ 16)

(i) ਰਾਜ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਵਕਫ ਬੋਰਡ, 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ.159 (ਪੈਰਾ 143),

(j) ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ & ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਸਤੇਨ ਭੌਮਿਕ, (1981) 2ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 109 (ਪੈਰਾ 20 ਤੋਂ 22),

(k) ਨਿਤਯ ਧਰਮਾਨੰਦ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੀਲਮ ਰੈੱਡੀ, (2018) 2ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 93 (ਪੈਰਾ 5 ਤੋਂ 9),

(l) ਇਨ ਰੀ: ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਬਾਰੇ ਅਪਰਯਾਪਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ. (2021) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598 (ਪੈਰਾ 11),

(m) ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਆਈ.ਐਨ.ਡੀ-ਸਵਿਫਟ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 4ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 635,

(n) ਨਾਜ਼ਿਰ ਅਹਮਦ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਐਮਪਰਰ 1936 ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 372 (ਪੰਨਾ 378 ਤੋਂ 383)

(o) ਦ ਕਿੰਗ ਬਨਾਮ ਸਾਵ ਮਿਨ, 1938 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਰੰਗ 68 (ਪੰਨਾ 1,10)

(p) ਮਹਾਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਰਾਜ (2001) 7ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 148 (ਪੰਨਾ 19,21,22)

(q) ਓਪਟੋ ਸਰਕਿਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ (2021) 6ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 707 (ਪੈਰਾ 14)

(r) ਅਲੋਕ ਨਾਥ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਰਾਜ, (2007) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 230 (ਪੈਰਾ 104)

(s) ਸ਼ਰਤ ਬਾਬੂ ਦਿਗੁਮਰਤੀ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ, (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 18 (ਪੈਰਾ 37),

(t) ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ (1985) 3ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 103 (ਪੈਰਾਸ 15 ਤੋਂ17)

(u) ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਗਿਰਧਾਰੀਲਾਲ ਸਪਰੂ, (1981) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 758 (ਪੈਰਾ 5)

(v) ਰਾਮਗੋਪਾਲ ਗਣਪਤਰਾਇ ਰੂਇਆ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਦਾ ਰਾਜ, 1958 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 618 (ਪੈਰਾ 15)

(w) ਐਮਪਰਰ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਜੀ ਚੈਟਰਜੀ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 1946 ਆਲ 553 (ਪੈਰਾਸ 5 ਤੋਂ 8, 10, 14),

(x) ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਵੇਨੀ (1997) 4ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 241 (ਪੈਰਾ 8)

(y) ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੁਬਰਤਾ ਰਾਯ ਸਹਾਰਾ (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 257 (ਪੈਰਾ 26);

(z) ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ 1994 ਸੁਪਲੀ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 145 (ਪੈਰਾਸ 58-60);

(aa) ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਰਬਾਈਡ ਕਾਰਪ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 584 (ਪੈਰਾ 83) ਅਤੇ;

(bb) ਰਾਹਤ ਦੀ ਢਾਲਣਾ – ਐਮ. ਸਿੱਦੀਕ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 (ਪੈਰਾ 1024, 1026)

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:

ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅਸਰ

45. ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ, ਜੋ 16-18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਚਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ, 2015 ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ

ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸਜ਼ਾ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ 3 ਸਾਲ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮੁੱਖ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(1) ਅਧੀਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਤੀਜਾ, ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ, ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦਕਿ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ।

46. ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਥਾਈ ਅਸਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਗੰਭੀਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨਤੀਜੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬੋਰਡ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.)

47. ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹਰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ। ਇਸਦਾ ਫਾਰਮੈਟ ਵੀ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ 6 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 48 ਕਾਲਮ ਭਰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਵੀ ਜਮਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 27.11.2017 ਨੂੰ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

48. ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ 05.12.2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਈ.ਕਿਊ. 95 ਹੋਣ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

“xxx xxx xxx

ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਛਾਪ: ਆਈ.ਕਿਊ. - 95, ਔਸਤ ਬੁੱਧੀ।

xxx xxx xxx

ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

xxx xxx xxx”

49. ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਰਾਇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ/ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ

50. ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 99 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ., ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

51. ਧਾਰਾ 99 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99(1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚੇ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99(2) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ, ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

52. ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਭਾਲਕ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਕਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸੁਥਰੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 99(2) ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਕੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

53. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਵਾਬੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ 13.12.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਿਰਫ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 30 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ।

54. ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਅਧਿਕ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. (35 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ) ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬਿਆਨ ਸਨ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

55. ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ/ਮੌਕੇ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਬੱਚੇ ਦੇ ਆਈ.ਕਿਊ. ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ 16.5 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸਨ। ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ 13.12.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

56. ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸੁਝਾਅ/ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਟੈਸਟ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

57. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਇੱਕ ਉੱਚਿਤ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ।

58. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 2015 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 99 ਅਤੇ ਦੂਜੇ, ਇਹ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਧਾਰਾ 173(2) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 190 ਅਧੀਨ ਪਛਾਣ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207/208 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2015 ਦਾ ਐਕਟ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਕਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉੱਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖੇਗਾ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ 2015 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ

59. ਐਕਟ, 2015 ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

i. ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 14(2) ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ii. ਧਾਰਾ 14(3) ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

iii. ਧਾਰਾ 14(4) ਅਧੀਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵਧਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਅਨਿਰਣਾਤਮਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

iv. ਧਾਰਾ 14(4) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਨੁਸਾਰ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ, ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

v. ਧਾਰਾ 8(3)(e) ਅਧੀਨ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

vi. ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਵੱਲੋਂ 16 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਾਲ ਕਲਿਆਣ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

60. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰਕ ਹੈ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਨਿਯਮ 10(5) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੰਬਿਤ ਜਮਾਨਤ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਅਣਜ਼ਰੂਰੀ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

61. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 10(5) ਅਧੀਨ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਬੋਰਡ ਨੇ 13.12.2017 ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ 20.12.2017 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 08.11.2017 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ 07.02.2018 ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੋਰਡ ਨੂੰ, ਬਲਕਿ ਉਚਿਤ ਹੁੰਦਾ, ਨਿਯਮ 10(5) ਦੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ

62. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਚਾਰ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਮਝ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢਾਂਚੇ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

(a) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੇਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਬਿਆਨ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਕਿਊ. ਪੱਧਰ 95 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ।

(b) ਜਿਸਮਾਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ।

(c) ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ 11ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਸ ਦਾ ਆਈ.ਕਿਊ. ਪੱਧਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫੀ ਪੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਪੱਕਾਪਣ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ।

(d) ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

63. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕੇਵਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਆਈ.ਕਿਊ. ਦਾ ਔਸਤ ਪੱਧਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਕੋਰ 95 ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਵੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਨ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈ.ਕਿਊ. ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ।

64. ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 10A ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਬਦ 'ਮਈ' ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਮਈ' ਹੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ, ਬੋਰਡ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਜਦਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਜੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ 'ਮਈ' ਨੂੰ 'ਸ਼ੈਲ' ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੋਰਡ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

65. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਰੀਰਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ, ਸੋਚ ਸਮਰੱਥਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਊਰੋਬਾਇਓਲੋਜੀਕਲ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਸੋਚ, ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਗੁਣਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਾਮ ਦੀ ਉਡੀਕ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਜੋਖਮ ਲੈਣਾ, ਆਵੇਗਪੂਰਨਤਾ, ਫੈਸਲਾ, ਆਦਿ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ 20 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

66. ਸੋਚ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸੋਚ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਘੱਟ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਜੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਤੀਬਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਬੌਧਿਕ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ/ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।

67. ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸੁਝਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਅਤੇ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜੇ ਬੱਚੇ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਿਕ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੈ।

68. ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ “ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ”। ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿੱਚ ਹਨ ਭਾਵ, “ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ” ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹੋਣਾ ਕੇਵਲ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ, ਬੱਚੇ 'ਤੇ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਬਲਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਭੌਤਿਕ/ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ 'ਤੇ ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਅਸਰ ਪਾਉਣਗੇ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਨੇਕ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ; ਅਤੇ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਮੁੱਚੀ ਤਸਵੀਰ ਬਲਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਚੇਤਨਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਬੋਰਡ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

69. ਪੀੜਿਤ ਲਈ ਨਤੀਜੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ, ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਅਯੋਗਤਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਮੁੜ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਚੋਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪੀੜਿਤ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਅਸਰ ਲੰਬਾ ਚਿਰ ਤੱਕ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪੀੜਿਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ 'ਤੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ, ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ; ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੈਦ 'ਚ ਜਾਣਾ; ਬੱਚੇ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਸਰ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲਈ ਪਛਤਾਵਾ ਅਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਦੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕ; ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜੋ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

70. ਔਸਤ ਬੁੱਧੀ/ਆਈ.ਕਿਊ. ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਝ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੋਖਮ ਭਰੀ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾ ਉੱਚੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਰੋਮਾਂਚ ਲਈ ਤਰਸ ਉਸ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸਮਝ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

71. ਬੱਚੇ ਹੋਰ ਤੁਰੰਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੋਜ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਅਸਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜੋਖਮ ਭਰੀ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ, ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਯੌਨ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਖਤਰਨਾਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਹਾਰ)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਨ (ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੋਖਮਾਂ ਅਤੇ ਇਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਤੌਲਕੇ), ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ / ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ) ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਵੇਗੀ) ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਸਮਰੱਥਾ ਕਾਰਨ ਆਵੇਗੀ / ਲਾਪਰਵਾਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

72. ਆਖਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੁੜ ਇੱਕ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਫੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਕੀਮਤ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗਰੀਬੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਲਾਲਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕ□ਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ। ਇਥੇ ਜਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਦੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਆਪਣੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

73. ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਹਸਾਂ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਅ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਉੜੀਸਾ, ਯੂਨੀਸੈਫ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਐਕਟ, 2015 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਐਨੈਕਸਚਰ 4 ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਗਾਈਡੈਂਸ ਨੋਟਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਚਾਈਲਡ ਅਤੇ ਐਡੋਲੈਸੈਂਟ ਸਾਈਕਿਆਟਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਨਿੰਮਹਾਂਸ9SUPERSCRIPT, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਉਲਲੇਖ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿੰਮਹਾਂਸ, ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਅਤੇ ਸਾਈਕਲੋਜੀ ਦੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਨਿਊਰੋਸਾਇੰਸਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਾਈਡੈਂਸ ਨੋਟਸ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ-

“ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਗਾਈਡੈਂਸ ਨੋਟਸ

ਚਾਈਲਡ ਅਤੇ ਐਡੋਲੈਸੈਂਟ ਸਾਈਕਿਆਟਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਨਿੰਮਹਾਂਸ,

ਬੈਂਗਲੁਰੂ

ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਵਿਸਥਾਰਤ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਮੂਲਾਂਕਣ (ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

A. ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਯੋਗਤਾ

ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: (i) ਜੀਵਨ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟ (ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਸਥਿਰਤਾ/ ਸਾਥੀ ਦਬਾਅ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ/ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਮੋਲਭਾਵ ਕੌਸ਼ਲ /ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ/ ਟਕਰਾਅ-ਹੱਲ/ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ)।

(ii) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ / ਘੱਟ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਰੋਲ ਮਾਡਲ

(iii) ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ

(iv) ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

(v) ਬੌਦ੍ਧਿਕ ਅਯੋਗਤਾ

(vi) ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ/ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਅਯੋਗਤਾ

(vii) ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਲਾਜ/ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ

ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨੋਟ

ਇਸ ਭਾਗ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਹਰੇਕ ਮੱਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਟਿਕ ਮਾਰਕ ਅਤੇ ਨਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਸ ਮਾਰਕ) ਕਿ ਬੱਚਾ ਇਸ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਸਤਾਰਤ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ: ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ

ਯੋਗਤਾ (ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਕੌਸ਼ਲ ਘਾਟਾਂ ਬਾਰੇ ਮੱਦ (i) ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 6, 'ਜੀਵਨ ਕੌਸ਼ਲ ਘਾਟਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰੀਖਣ' ਅਤੇ ਉਪ-ਭਾਗ 6.1. 'ਜੀਵਨ ਕੌਸ਼ਲ ਘਾਟਾਂ' ਨੂੰ ਦੇਖੋ।

ਮੱਦ (ii) ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2, ਉਪ-ਭਾਗ 2.1. 'ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੁੱਦੇ' ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੱਦ (iii) ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 'ਸੰਕਟ ਤਜਰਬੇ: ਸਰੀਰਕ, ਯੌਨ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਤਜਰਬੇ' ਨੂੰ ਦੇਖੋ।

ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ/ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੱਦਾਂ (iv) ਅਤੇ (vi) ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5, 'ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਦੇਖੋ।

ਬੌਦ੍ਧਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੱਦ (v) ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਤਚੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ-ਜੇਕਰ ਬੱਚਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਜਾਂ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ), ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬੌਦ੍ਧਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ। (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਈ.ਕਿਊ. ਟੈਸਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ)।

(vii) ਮੱਦੇ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ/ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਿਰੀਖਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਜਾਂ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ।)

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗੰਭੀਰ ਸਰੀਰਕ ਅਪਾਹਜਤਾ (ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜੋ ਲੋਕੋਮੋਟਰ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ) ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲਾ ਹਰ ਕੋਈ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦਿੱਤਾ ਬੱਚਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਹਾਂ' ਦਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੋਹਰੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰੀਰਕ-ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਧਾਰਨ ਦੋਹਰੇ ਜਵਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਤ, ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਈ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਜੀਵਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ / ਖਰਾਬ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਖਰਾਬ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰੋਲ ਮਾਡਲਾਂ, ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਮਾ ਦੇ ਤਜਰਬੇ, ਨਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਬੌਧਿਕ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ/ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ (ਜੇ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਬਾਤਚੀਤ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੀ. ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਾਲਾਤ

(i) ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ (ਬੱਚੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਵ, ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀਪਨ, ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ)।

(ii) ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ (ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਕੂਲ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਅੰਤਿਮ ਗ੍ਰੇਡ ਜੋ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤਾ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ- ਚਾਹੇ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੋਟੀਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ)।

(iii) ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ/ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ (ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ/ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭੀ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ / ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਕੀ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ/ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਆਦਿ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵੀ)।

(iv) ਸਾਥੀ ਸੰਬੰਧ (ਪਦਾਰਥ ਦੁਰੁਪਯੋਗ/ ਨਿਯਮ ਤੋੜਣ/ਅਨੁਚਿਤ ਯੌਨ ਵਿਵਹਾਰ/ਸਕੂਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਭਾਵ) (iv) ਟ੍ਰਾਮਾ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਤਜਰਬੇ (ਸਰੀਰਕ, ਯੌਨ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਤਜਰਬੇ) 3) (vi) ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ: (ਬੱਚੇ ਕੋਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ)।

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੋਟ

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰਤ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਬੱਧ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਵਿਸਤਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾਇਆ।

ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2, ਸਮਾਜਿਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਦੇ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ—ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਕੂਲ, ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਹਨ; ਟ੍ਰਾਮਾ ਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਆਈਟਮ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਟ੍ਰਾਮਾ ਅਨੁਭਵ: ਸਰੀਰਕ, ਯੌਨ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਨੁਭਵਾਂ' ਦੇ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਲਿਆਉਣੀ ਪਵੇਗੀ; ਛੇਵੇਂ ਆਈਟਮ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 5, 'ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ' (ਪਦਾਰਥ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਹ ਪਛਾਣਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ 'ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ—ਇਹ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਹੈ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਆਪ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ, 'ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ' ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵੱਲ ਮਾਰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ (ਜਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਗਰਭਾਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ-ਲੈਣ ਦਾ ਸਰਵਜਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੇਡੇ ਗਏ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ)।

ਬੱਚੇ ਦਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

(ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ/ਅੰਤਰਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ

ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ।)

ਗਾਈਡੈਂਸ ਨੋਟਸ

ਇਹ ਵਿਸਥਾਰਤ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ 'ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ' ਸੈਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਮੁਦਾਖਲਤਾਂ 'ਤੇ। ਬੱਚੇ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਚੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਮੋਟੀਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ।

ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰਵਿਅਕਤੀ ਨਤੀਜੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ (ਨਕਾਰਾਤਮਕ) ਅਸਰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਉਣਗੀਆਂ; ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ/ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਤੋੜ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਉਸ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਡੀ. ਹੋਰ ਵੇਖਾਅਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ

ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨੋਟਸਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੂਝਾਅ / ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵੇਖਾਅਤ ਜਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ / ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੱਧਰ / ਜੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੇਖਾਅਤਾਂ' ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ 6.2 'ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੇਖਾਅਤਾਂ' ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵੇਖਾਅਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵੇਖਾਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਵੇਖਾਅਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜੋ ਬੱਚੇ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਰਗੇ ਸਮੱਸਿਆਤਮਕ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੋਵੇ—ਜੋ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ)। ਇਹ ਉਹ ਅਜੀਬ ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ—ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੰਭਵ ਬੌਧਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲਾ ਹੋਇਆ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਈ. ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ

ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨੋਟਸ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੀਬਨ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ। ਇਹ ਸਥਾਨਾਂਤਰਣ, ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਕੂਲਿੰਗ, ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਸਲਾਹਕਾਰੀ, ਹੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਤੀਜੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੇ.ਜੇ.ਬੀ. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਬਜਾਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੇ)। ਜੇ.ਜੇ.ਬੀ. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਜੋ ਫਿਰ ਜੇ.ਜੇ.ਬੀ. ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ.ਜੇ.ਬੀ. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਤੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ/ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ (ਜੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਯਾ

ਧਾਰਾ 15(1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਯ:

74. ਦੁਨੀਆ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਵਿਆਸਕਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਨ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਪੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਪੈਮਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਖਾਸ ਸੰਸਥਾਨ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।

75. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਵਿਆਸਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰਧਾਰਕ ਹੈ, 2015 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ। ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 16 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ' ਦਾ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਕੰਮ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉੱਤੇ ਟਿਕੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਰੀਕੀ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

76. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਅਤੇ ਦੋ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹਨ, ਇੱਕ ਮਰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ। ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਾ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 101(2) ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵੀ ਕਿ ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ, 2015 ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਿਵਿਧ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਬਾਲ ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਾ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 15(1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਬਾਲ ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਾ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਉਸ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਪੈਣਗੇ।

77. ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਤਲਬ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਏ ਕਨੂੰਨੀ ਕਰਤੱਵ, ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੰਗ ਦੇਣ ਤੋਂ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਚਨ ਦੇਵੀ ਵਿ. ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ 10 , ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ:

“18. ਇਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ

ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਜਨਿਆ ਵਜੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲਾਭ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ। ਇਹ ਵੀ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀਤਾ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗਤਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਲ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿੱਥੇ "ਮਈ", "ਸ਼ੈਲ" ਅਤੇ "ਮਸਟ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਦਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

78. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਨਪੁਰ ਸੁਗਰ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, ਫੈਸਲਾ:

“36. ...ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿਰਫ “ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ” ਜਾਂ “ਹੋਵੇਗਾ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਯ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼, ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਅਸੁਵਿਧਾ ਜੋ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।”

79. ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 2015 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਹਿੱਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਧਾਰਾ 15(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਜਬ ਤਕ ਬੋਰਡ ਖੁਦ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨੋਰੋਗ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਨਿਵਾਰਯ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ, ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ, ਜੋ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨੋਰੋਗ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦਾ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।

80. ਅਸੀਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਲਲੇਖਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਾਂ।

ਨਿਸਕਰਸ਼

81. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 19 ਅਧੀਨ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 18(3) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਆਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਆਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕਸਰਤ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ, ਧਾਰਾ 102 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਰਖੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ, ਇਸਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

82. ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮਾਡਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10(5) ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

83. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਹਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 11.5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸੁਵਿਧਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

84. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਈ.ਕਿਊ. ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਸਿਕ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ, 35 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੇਵਲ 30 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2015 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬੁੱਧੀ, ਪਰਿਪੱਖਤਾ, ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਛੇ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ (ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਨ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸਜ਼, ਰੋਹਤਕ) ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਵਜਾਹਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ।

85. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਜ 6 ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅੱਜ, 3½ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਾਇ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ/ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ, 2015 ਜਾਂ ਮਾਡਲ ਨਿਯਮ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਕੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਮਿਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਕੋ ਮਦਦ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਆਈ.ਕਿਊ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ

ਜਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਸੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਵਾਈ ਗਈ।

86. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

87. ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਲਈ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਹਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਨ ਜੋ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

88. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬਾਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ
ਅਪੀਲਾਂ ਰੱਦ।
(ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ : ਸ਼ੁਭਾਂਸ਼ੂ ਦਾਸ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate